

Viheralan käytännöt ja luontopohjaiset ratkaisut: yhteenvetoraportti

Kuva: Jukka-Pekka Hares, Sykli

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Euroopan unionin
osarahoittama

www.sykli.fi

Sisällys

1. JOHDANTO.....	3
2. TULOKSIA.....	4
2.1 Päätöksentekoraaportti	4
2.2 Kuntakohtaiset tulokset – huomioita NBS-kehitystyöstä	5
2.3. NBS-yleissuunnitteluprosessin määrittely ja kuvaus	6
2.4 Valtakunnallisten viheralan vakio-ohjeistusten tarkastelu ja niiden kehittämisehdotukset.....	7
2.5 Luontopohjaisten ratkaisujen ideakortisto	8
2.6 Koulutukset, Webinaarit, Podcast, Esimerkkikohteet – tietoa eri muodoissa	9
3. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	10

Tämä raportti on tuotettu osana EU:n osarahoittamaa Viheralan käytännöt ja luontopohjaiset ratkaisut (VIRKEÄ)-hanketta. Hankkeessa ovat olleet mukana Suomen ympäristöopisto ja Hämeen ammattikorkeakoulu. Hanke toteutettiin aikavälillä 1.1.2024–31.12.2025. Hanketyö kohdentui Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen maakuntiin, joista hanketoimintaan osallistui yhteensä kahdeksan kuntaa: Hämeenlinna, Riihimäki, Orimattila, Hausjärvi, Heinola, Asikkala, Hollola ja Kärkölä.

1. Johdanto

Viheralan käytännöt ja luontopohjaiset ratkaisut -hankkeen (VIRKEÄ) tavoitteena oli sekä lisätä tietoisuutta luontopohjaista ratkaisusta (NBS) että konkreettisesti edistää niiden käyttöä ja osaamista. Tämä raportti on yhteenveto hankkeen tuotoksista

Ilmastonmuutos koettelee ihmisiä ja infrastruktuuria ja luontoympäristöt ovat pirstoutuneet. Ekologiset verkostot heikentyneet mm. maankäytön ja rakentamisen myötä. Luontopohjaisten ratkaisujen avulla ekologisia verkostoja voidaan tukea rakennetulla alueella. Samalla luontopohjaiset ratkaisut lieventävät ilmastonmuutoksen voimistamisen äärisäiden seurauksia ja ne toimivat myös tärkeinä viheralueina. Luontopohjaisten ratkaisujen hyvä puoli on, että ne tuottavat monenlaisia hyötyjä luonnon lisäksi myös ihmisille. Näitä ovat esimerkiksi luonnon tutkimuksissa todetut terveyshyödyt. Luontoympäristöt lisäävät myös viihtyisyyttä kaupungeissa. Lisäksi viheralueet loiventavat lämpösaarekilmioita ja auttavat hallitsemaan hulevesiä äärimmäisten sääilmiöiden yleistyessä. Ja paljon muuta.

Hankkeessa on tarkasteltu viheralan luontopohjaisia ratkaisuja laajasti. Osana hanketta on muun muassa selvitetty kunnissa luontopohjaisiin ratkaisuihin vaikuttavia päätöksentekorakenteita ja -esteitä, koostettu luontopohjaisten ratkaisujen ideakortisto konkreettiseksi työkaluksi, määritelty luontopohjaisten ratkaisujen yleissuunnitteluprosessi ja tehty kehittämisetoksia valtakunnallisiin viheralan vakio-ohjeistuksiin. Viheralan käytännöt ja luontopohjaiset ratkaisut -hankkeessa määriteltiin luontopohjaisten ratkaisujen käsite seuraavasti – eli mitä sillä tämän hankkeen puitteissa ymmärretään:

”Viheralan luontopohjainen ratkaisu (NBS) hyödyntää luonnon prosesseja, rakenteita ja eliöstöä tavoitteellisesti ja ympäristövastuullisesti ihmisen muokkaaman ympäristön ongelmien ratkaisemiseksi”

Toivomme, että hanketuotokset auttavat jatkamaan ja viemään eteenpäin työtä luontopohjaisten ratkaisujen parissa!

2. Tuloksia

Tässä luvussa esitellään yhteenvetona Viheralan käytännöt ja luontopohjaiset ratkaisut -hankkeen tuloksia ja niiden pohjalta tehtyjä päätelmiä.

2.1 Päätöksentekoraportti

Hankkeen yhtenä tavoitteena oli selvittää luontopohjaisiin ratkaisuihin liittyviä päätöksentekoketjuja ja -rakenteisiin liittyviä esteitä NBS-ratkaisujen hyödyntämiselle. Hankkeen aikana toteutettujen työpajojen, haastattelujen sekä taustaselvityksen perusteella luontopohjaisten ratkaisujen hyötyjä ei vielä tunnisteta täysin kunnissa tai niitä ei osata hyödyntää.

Hyödyntämistä hidastavat sekä rakenteelliset että toimintakulttuuriin liittyvät tekijät. Kunnissa luontopohjaisten ratkaisujen käsite tunnetaan vaihtelevasti, ja etenkin päätöksenteon ylemmillä tasoilla käsitteen sisältö jää usein pintapuoliseksi. Tämä heijastuu siihen, miten ratkaisuja osataan hyödyntää esimerkiksi osana kunnan strategisia tavoitteita. **Osaamisvaje, epäselvä vastuunjako ja yhteistyön puute** sekä **totuttuihin toimintatapoihin urautuminen** tunnistettiin keskeisiksi haasteiksi NBS-ratkaisujen yleistymiselle. Myös kustannuksiin liittyvät epävarmuudet ja NBS-ratkaisujen rahallisen arvon määrittelyn vaikeus hankaloittavat aiheeseen kytkeytyvää päätöksentekoa.

Hankkeessa tavoitetuilla kuntatoimijoilla oli varsin yhtenevä näkemys siitä, että suunnitteluvaiheessa ja hallinnollisella tasolla (esim. kaavoituksessa) tehdään merkittävimmät luontopohjaisiin ratkaisuihin vaikuttavat toimet. Viheralueisiin ja luontopohjaisiin ratkaisuihin liittyvä päätöksenteko näyttäytyi sen sijaan hajanaisena ja roolien väliset rajat osin epäselvinä. Luontopohjaisten ratkaisujen monihyötyisyys edellyttääkin usein myös monialaista osaamista suunnittelu- ja toteutusvaiheissa. Käytännön kokemusten ja pilottitoteutusten vähäisyys vaikeuttaa ratkaisujen hyötyjen ja soveltuvuuden arviointia. Tämä voi osaltaan vahvistaa käsitystä luontopohjaisista ratkaisuista lisätyötä vaativina vaihtoehtoina. Toisaalta kunnissa oli myös kiinnostusta ja valmiutta kehittää toimintaa luontopohjaisten ratkaisujen parissa.

Selvityksen tulosten perusteella kuntien tulisi vahvistaa luontopohjaisten ratkaisujen asemaa osana strategista ympäristö- ja ilmastotyötä. Tätä voidaan tukea NBS-osaamisen lisäämisellä eri toimitasoilla, päätöksentekoprosessien selkeyttämisellä sekä toimialojen välisen yhteistyön edistämällä. Olisi myös tärkeää kyetä konkretisoimaan NBS-ratkaisujen monihyötyisyys sekä taloudellisissa että ympäristössä koskevissa arvioissa. Kun luontopohjaiset ratkaisut tunnistetaan osaksi kunnan kokonaisvaltaista kehittämistä, niiden käyttöönotto voi muuttua satunnaisista kokeiluista systemaattiseksi osaksi viheralueiden suunnittelua ja ylläpitoa.

Selvityksen perusteella voidaan todeta, että luontopohjaisten ratkaisujen edistäminen kunnissa vaatii sekä rakenteellista että asenteellista muutosta. Osaamisen vahvistaminen, toimialat ylittävän yhteistyön lisääminen ja päätöksenteon selkeyttäminen tukevat laajempaa NBS-ratkaisujen käyttöönottoa. Lisäksi asukkaiden osallistaminen nähtiin tärkeänä osana etenkin suunnitteluprosessissa. [Lue Luontopohjaisiin ratkaisuihin vaikuttava päätöksen teko kunnissa -raportti tästä.](#)

2.2 Kuntakohtaiset tulokset – huomioita NBS-kehitystyöstä

Viheralan luontopohjaiset ratkaisut hyödyntävät luonnon omia prosesseja, rakenteita ja eliöstöä, joiden toiminta tuottaa erilaisia luontohyötyjä. Tämän vuoksi luontopohjaisten ratkaisujen suunnittelussa on tarpeen rakentaa osallisille ymmärrystä luontoverkostoista, joita viheralan luontopohjaiset ratkaisut tukevat ja joihin ne tukeutuvat luontohyötyjä tuottaessaan. Tällöin on mahdollista kohdentaa ja määritellä ratkaisut siten, että ne huomioivat luonnon prosessien, rakenteiden ja eliöstön tarpeet, edistävät ekosysteemien toimintaa sekä vahvistavat kokonaisvaltaisesti rakennetun ympäristön kestävyttä.

Luontopohjaisten ratkaisujen suunnittelu edellyttää kunnassa monialaista suunnitteluotetta. Ratkaisujen suunnittelussa on siten hyödyllistä käyttää vaiheittain etenevää suunnitteluprosessia ja mahdollisimman helposti hyödynnettäviä menetelmiä, joilla kootaan osalliset yhteen ja kerätään monipuolisesti näkemyksiä sekä hyödynnetään eri alojen osaamista. Esimerkiksi työpajatyöskentelyn erilaisten tehtävien avulla voidaan kerätä ja dokumentoida tietoa ja näkemyksiä viheralan luontopohjaisten ratkaisujen tarpeista, mahdollisuuksista ja reunaehdoista kunnassa sekä rakentaa toimialat ylittävää ymmärrystä kuntaan soveltuvista luontopohjaisista ratkaisuksista.

Viheralan luontopohjaiset ratkaisut ovat elävä elementti rakennetussa ympäristössä. Ratkaisuja suunniteltaessa on tärkeää ottaa huomioon ratkaisujen toteutettavuus ja niiden pitkän aikajänteen toiminnallisen kehittymisen tukeminen rakennetussa ympäristössä, sekä tähän liittyvät ylläpidon tarpeet sekä resurssit ja vastuut. Yleissuunnitteluprosessissa ratkaisuja on siten hyvä tarkastella monialaisesti ja pohtia myös ratkaisujen pitkän aikavälin kestävää kunnossapitoa.

Vaikka VIRKEÄ-hankkeessa oli mukana erikokoisia Hämeen kuntia, olivat kuntien tarpeet ja tavoitteet hyvin samankaltaisia. Monessa kunnassa osallistujat tunnistivat esimerkiksi samankaltaisia elinvoimaisen viherrakenteen määrän ja laadun kehittämiseen sekä kytkeytyvyyteen liittyviä tarpeita. Hankkeessa toteutettu yhteiskehittäminen tarjosi siten mahdollisuuden ajatusten ja kokemusten vaihtoon tarpeista ja ratkaisumahdollisuuksista.

2.3. NBS-yleissuunnitteluprosessin määrittely ja kuvaus

Hankkeessa jäsennettiin luontopohjaisten ratkaisujen yleissuunnittelua prosessina, jonka tavoitteena on tukea kuntia luontopohjaisten ratkaisujen järjestelmällisessä ja tarkoituksenmukaisessa huomioimisessa osana viherympäristön kehittämistä. Yleissuunnitteluprosessi ei ole yksittäinen suunnitelma tai valmis malli, vaan viitekehys joka avulla luontopohjaiset ratkaisut voidaan kytkeä osaksi olemassa olevia suunnittelu- ja päätöksentekokäytäntöjä.

VIRKEÄ-hankkeessa yleissuunnitteluprosessi toteutettiin vaiheittain etenevänä yhteiskehittämisen prosessina kuntatapaamisten, työpajojen ja hanketyöskentelyn avulla. Työskentelyn tavoitteena oli tarkastella kuntakohtaisia luontopohjaisten ratkaisujen tarpeita, mahdollisuuksia ja reunaehtoja jäsenetysti yhdessä hankekuntien kanssa sekä kehittää ja kokeilla samalla yhdessä menetelmiä suunnitteluprosessin tueksi.

Yleissuunnitteluprosessin lähtökohtana on paikallisen toimintaympäristön kartoittaminen ja ymmärtäminen. Tämä sisältää materiaalin ja tiedon kokoamisen viherympäristön nykytilasta, keskeisistä haasteista, kehittämistavoitteista, mahdollisuuksista sekä paikan erityispiirteistä. Huomiota kiinnitetään erityisesti rakennetun ympäristön luontoverkostoihin, kuten puustoihin ja metsäisiin alueisiin, avoimiin alueisiin, vesiverkoston ja maaperään, sekä näiden keskinäiseen kytkeytyneisyyteen. Nykytilan tarkastelussa hyödynnetään avointa paikkatietoaineistoa, olemassa olevia selvityksiä ja ohjelmia sekä ennen kaikkea paikallistuntemusta.

Luontoverkostojen ja paikan erityispiirteiden tunnistamisen jälkeen yleissuunnitteluprosessissa tunnistetaan luontoverkostojen kannalta keskeiset kehittämiskohteet, eli hotspotpaikat. Hotspotit voivat olla verkostojen heikentyneitä tai katkenneita kohtia tai alueita, joihin kohdistuu merkittäviä muutospaineita. Hotspot-tarkastelu auttaa kohdentamaan luontopohjaisia ratkaisuja paikkoihin, joissa niillä on eniten vaikuttavuutta sekä kohdentamaan resursseja tarkoituksenmukaisesti.

Hotspot-tarkastelun jälkeen yleissuunnitteluprosessissa siirrytään kohdekohtaisen analyysin tekemiseen. Tässä vaiheessa hotspotpaikoista tarkastellaan yksityiskohtaisemmin ympäristön ominaisuuksia, kuten maaperää, vesiolosuhteita, olemassa olevaa kasvillisuutta ja eliöstöä sekä alueen käyttöä ja kehittämistarpeita. Analyysin tavoitteena on ymmärtää, millaiset reunaehdot paikassa on ja millaiset luontopohjaiset ratkaisut soveltuvat kuhunkin kohteeseen.

Analyysin pohjalta laaditaan tarkoituksenmukaisia ja kohdennettuja ratkaisuehdotuksia. Ratkaisut voivat vaihdella kevyistä ja nopeasti toteutettavista toimenpiteistä (esim. kunnossapidon käytäntöjen muutos) laajempiin kokonaisuuksiin (esim. suunnittelu- ja rakentamishankkeet), jotka edellyttävät pidempää ajanjaksoa, monialaista yhteistyötä ja strategista resursointia. Yleissuunnitteluprosessin tarkoituksena on korostaa sitä, että luontopohjaiset ratkaisut eivät ole sellaisenaan kopioitavissa paikasta toiseen, vaan ne vaativat aina räätälöintiä ja sovittamista paikallisiin olosuhteisiin.

Yleissuunnitteluprosessin viimeinen vaihe on kytkeä luontopohjaiset ratkaisut osaksi kunnan olemassa olevia suunnittelu-, toteutus- ja kunnossapitoprosesseja. Tämä edellyttää selkeää vastuunjakoa, toimivaa tiedonvälitystä sekä yhteensovittamista muiden suunnitteluprosessien, kuten kaavoituksen ja investointiohjelmien kanssa. Yleissuunnitteluprosessin tavoitteena on tukea pitkäjänteistä kuntien kehittämistä, jossa luontopohjaiset ratkaisut eivät jää yksittäisiksi ja irrallisiksi hankkeiksi, vaan muodostavat ajan saatossa osan kuntien viherympäristöjen kokonaisvaltaista kehittämistä.

2.4 Valtakunnallisten viheralan vakio-ohjeistusten tarkastelu ja niiden kehittämisehdotukset

Viheralan vakio-ohjeistusten tavoitteena on varmistaa viherympäristöjen tekninen toimivuus, turvallisuus ja laadullinen yhtenäisyys, mutta ne eivät nykyisellään riittävästi tue luonnon monimuotoisuuden vahvistamista tai luontopohjaisten ratkaisujen systemaattista toteuttamista. Hankkeessa analysoitiin viherrakentamista ja viheralueiden kunnossapitoa ohjaavia keskeisiä vakio-ohjeistuksia (VRT'17, VKT 2021 ja RAMS 2020) luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta.

Tarkastelu osoitti, että luonnon monimuotoisuuden huomiointi ohjeistuksissa on hajanaista, yleisluonteista ja osin puutteellista. Viherrakentamisen yleisessä työselostuksessa (VRT'17) luonnon monimuotoisuusmainintoja ei ole ollenkaan, ja kunnossapidon työselostuksessa (VKT 2021) monimuotoisuusmaininnat eivät tarjoa riittävän konkreettisia tai velvoittavia ohjeita käytännön toteutukseen. Lisäksi kunnossapitoluokituksessa (RAMS) monimuotoisuuden huomiointi vaihtelee merkittävästi eri alue- ja hoitoluokkien välillä. Nykyiset ohjeistukset eivät näin ollen systemaattisesti ohjaa luontopohjaisten ratkaisujen käyttöön koko viheralan toteutusketjussa.

Kun ohjeistusten puutteet yhdistyvät vakiintuneisiin työmenetelmiin ja usein riittämättömään luontotietoon, vaikeuttaa se tärkeiden lajien, elinympäristöjen ja ekologisten verkostojen huomioimista työmailla. Tämän seurauksena rakentamis- ja kunnossapitotoimet voivat tahattomasti heikentää viheralueiden ekologista laatua ja toimivuutta, esimerkiksi ajoittumalla lintujen pesimäaikaan.

Kehittämistarpeet kohdistuvat erityisesti ohjeistusten selkeyttämiseen ja täsmentämiseen. Keskeisiä kehittämisehdotuksia ovat luonnon monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden ja vaatimusten vahvempi sisällyttäminen vakio-ohjeisiin, luontohaittojen lievennyshierarkian käyttöönotto, pesimäajan ja uhanalaisten lajien huomioinnin täsmentäminen sekä viherrakentamisen ja -hoidon ekologisen vuosikellon laatiminen. Lisäksi ohjeistusten tueksi tarvitaan osaamisen ja koulutuksen vahvistamista, parempaa luontotiedon hyödyntämistä sekä toimijatasojen välistä tiedonvaihtoa.

2.5 Luontopohjaisten ratkaisujen ideakortisto

Luontopohjaisten ratkaisujen käsite on edelleen verrattain tuntematon. Tämän hankkeen osana tehdyn päätöksentekoselvitykseen laaditun kyselyn mukaan luontopohjaisten ratkaisujen käsite oli tuttu vain 50 % vastaajista. Lisäksi 37 % oli kuullut käsitteestä, mutta ei tuntenut sitä tarkemmin. Ja 13 % vastaajista ei ollut kuullut koko käsitteestä.

Jotta luontopohjaiset ratkaisut voisivat valtavirtaistua, laadimme erillisen ideakortiston työkaluksi kaikille niille, joiden työtä NBS-ratkaisut koskevat. Luontopohjaiset ratkaisut ovat monihyötyisiä, eli ne palvelevat montaa eri tarkoitusta. Ne esimerkiksi auttavat sopeutumisessa ilmastonmuutoksen aiheuttamiin sään ääri-ilmiöihin lieventämällä lämpösaarekeilmiötä ja imemällä ja suodattamalla hulevesiä. Lisäksi ne toimivat hiilinieluina ja -varastoina. Viheralueet myös lisäävät kaupunkialueen viihtyisyyttä ja tarjoavat sekä henkisiä että fyysisiä terveyshyötyjä.

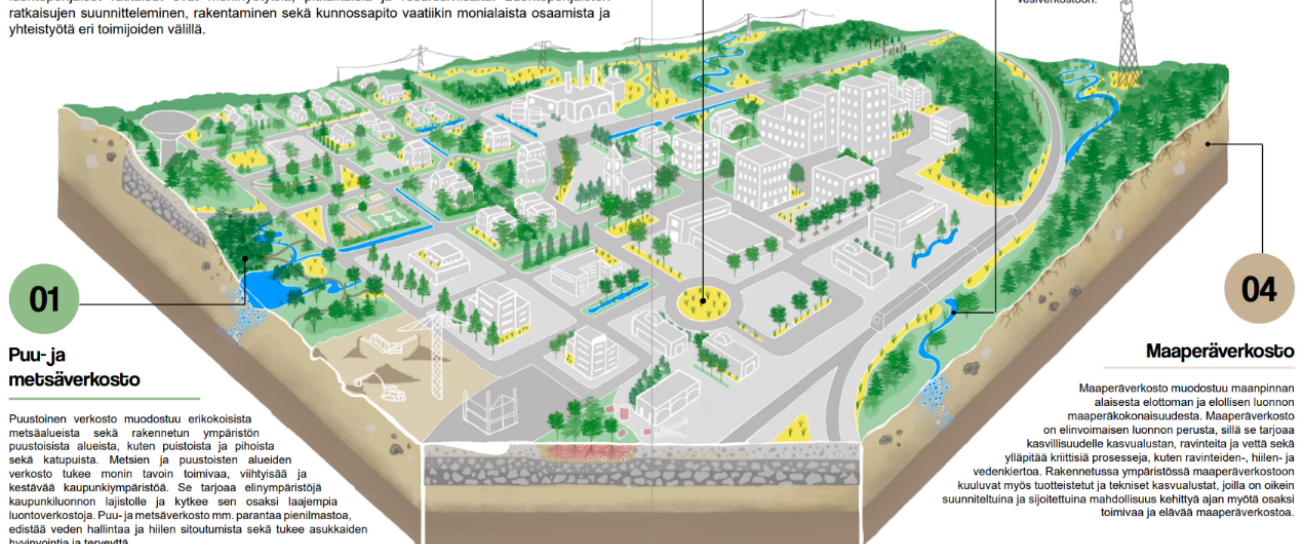
Luontopohjaiset ratkaisut eivät ole ihanteellisesti pistemäisiä toimia, vaan niistä rakentuu verkostomainen kokonaisuus. Tässä kortistossa nämä eri verkostot on jaettu seuraavasti: Puu- ja metsäverkosto, avoimet alueet, vesiverkostot ja maaperäverkosto. NBS-kortistossa myös esitellään verkostoajattelua omalla kortillaan.

NBS-kortisto on tarjolla sähköisessä muodossa. Kortiston voi myös tulostaa käyttöön. Käytä kortistoa siinä muodossa, kun itselle parhaalta tuntuu! [NBS-kortisto on saavilla täältä.](#)

Verkostojen verkosto

Rakennetun ympäristön luonto muodostuu toisiinsa kytkeytyvistä luontoverkostoista, jotka luovat perustan kaupunkiympäristön ekologiselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Näitä luontoverkostoja ovat esimerkiksi puustoinen verkosto, avointen alueiden verkosto, vesiverkosto sekä maaperä- ja kasvialustaverkosto. Jokaisella verkostolla on oma tärkeä tehtävänsä luontohyötyjen tuottamisessa, kuten hulevesien hallinnassa, mikroilmaston säätelyssä sekä virkistysmahdollisuuksien tarjoamisessa. Verkostot eivät kuitenkaan toimi erillisinä, vaan nivoutuvat osaksi toisiaan ja muodostavat yhdessä rakennetun ympäristön elävän ja elinvoimaisen luonnon.

Viheralan luontopohjaisten ratkaisuiden elinvoimaisuus ja vaikuttavuus syntyy kytkeytymisestä tähän verkostoon, sillä niiden toiminta perustuu luonnon prosesseihin, rakenteisiin sekä eliöstöön. Tukeutuessaan olemassa oleviin verkostoihin, luontopohjaiset ratkaisut voivat osaltaan tukea verkostojen elinvoimaisuutta siellä, missä se on päässyt heikentymään. Hyvin kohdennetut luontopohjaiset ratkaisut ovat monihyötyisiä, pitkäikäisiä ja resurssiviisaita. Luontopohjaisten ratkaisujen suunnittelu, rakentaminen sekä kunnossapito vaatii monialaista osaamista ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

2.6 Koulutukset, Webinaarit, Podcast, Esimerkkikohteet – tietoa eri muodoissa

Viheralan käytännöt ja luontopohjaiset ratkaisut -hankkeessa tuotettiin erilaisia ja -muotoisia materiaaleja tukemaan tiedon leviämistä sekä ydinkohdealueilla Kanta- ja Päijät-Hämeessä että valtakunnallisesti.

Hankekunnille tehtiin ensin alkuhaastattelut, joissa esiin tulleiden tarpeiden pohjalta järjestettiin kolmiosainen koulutuspäiväkokonaisuus. Koulutuspäivinä johdatettiin ensin luontopohjaisten ratkaisujen perusteisiin ja siihen, mitä tässä hankkeessa käsitteellä tarkoitetaan. Sen jälkeiset koulutukset pureutuivat luontopohjaisiin ratkaisuihin luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutoksen näkökulmista. Koulutustyö jatkui myös hankekuntien kanssa tehdyissä työpajoissa, joissa pilottikunnille rakennettiin kunta- ja kohdekohtaisia NBS-suunnitelmia.

Koska koulutuspäivät olivat vain hankekunnille, mutta teemat todettiin tärkeiksi myös valtakunnallisesti, pidettiin aiheista kaikille avoimet webinaarit. Tekstitetyt webinaaritallenteet ovat katsottavissa [Syklin hankesivuilta](#).

Kokonaisuutta täydensi myös hanketeemojen ympärille koostettu podcast-sarja, [VIRKEÄ-podcast](#), jossa ääneen pääsivät myös hankkeen ulkopuoliset asiantuntijat tuoden näin laajemman näkökulman käsiteltyihin teemoihin. Kuuntele podcast-jaksot ovat saatavilla Spotify-suoratoistopalvelussa. Kuuntele jaksot [tästä](#).

Koska luontopohjaiset ratkaisut on vielä käsitteenä verrattain kapeasti tunnettu, keräsimme kunnista esimerkkejä ratkaisuista, jotka sijoitimme kartalle hahmottamisen helpottamiseksi. Kartalle sijoitetut kohteet selvitettiin kunnille lähetetyn kyselyn avulla. Kartta on nähtävissä [täällä](#).

3. Yhteenveto ja johtopäätökset

Luontopohjaisten ratkaisujen rooli tulee todennäköisesti korostumaan tulevaisuudessa, kun kunnat etsivät kustannustehokkaita ja vaikuttavia keinoja vastata ympäristöhaasteisiin ja hyvinvointikysymyksiin. Ilmastomuutokseen sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden tukeminen ja asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen edellyttävät aktiivisia toimia, joihin luontopohjaiset ratkaisut tarjoavat apua etenkin tiivistyvän kaupunkirakenteen yhteydessä.

Viheralan käytännöt ja luontopohjaiset ratkaisut -hanke vastasi hyvin kuntien tarpeeseen saada lisää tietoa ja osaamista luontopohjaisista ratkaisuista ja niiden soveltamisesta. Kaksivuotisen hankkeen aikana työtä saatiin edistettyä hankekunnissa, mutta tarvetta luontopohjaisten ratkaisujen osaamisen kehittämiseksi ja niistä tiedon levittämiseksi on edelleen. Työ hankekuntien kanssa sujui erinomaisesti ja vastaaville yhteistyöprojekteille olisi todennäköisesti tarvetta myös muissa kunnissa. Kuntien päätöksentekorakenteita ja -ketjuja selvittäneessä raportissa havaittiin, että osaamisvaje, epäselvä vastuunjako ja yhteistyön puute sekä totuttuihin toimintatapoihin urautuminen ovat merkittäviä esteitä luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntämiselle ja valtavirtaistumiselle.

Luontopohjaisten ratkaisujen edistäminen vaatii rohkeutta lähteä muuttamaan vallitsevia käytäntöjä. Tarvitaan sekä rakenteellisia muutoksia että uusia toimintatapoja ja avointa asennoitumista. Muutos ei tapahdu hetkessä ja kunnissa tulisi olla aktiivisia ja etsiä mahdollisia pilottikohteita, joista saaduista opeista toimintaa voi laajentaa. Kuntien rajat ylittävä yhteistyö tukisi myös hyvien käytäntöjen ja osaamisen leviämistä.

